

bonnement pour un an

350 Piastres

Edition spéciale. 500 ptrs.

Adresse :

« Idjtihad » Constantinople

Téléph. St. 865

XXIII ème ANNÉE

15 Janvier 1928, No 244

اجتهاد

علمی، ادبی، اقتصادی، صناعی، صمی مجموعه

آبونمان : سنه لکی [24 نسخه]

تورکیا ایچون 2 بقی، خارچ ایچون 3 بقی، اعلا کاغذ لیمی 5 لیرادر.

اداره خانه سی :

جفال اوغلنده « اجتهاد نهوی »

تلفون : استانبول ۸۶۵

یکرمی اوچنچی سنه

نومرو ۲۴-۱۵ کانون ثانی ۹۲۸

رقایعك درسی

مهرانك سیمای ماضی

محرری : Dr. Gustave Le Bon

آوروپاده بیوک مملکتلر ، خارجی منازعاتدن باشقا دائمی تهلکلی اولان داخلی منازعاتک تحت تهدیدنده بولنیورلر. داخلی نفاق و شقاق دوچار اولان فرانسه اسکی سیاسی فرقه لرینک تجزی ایستیکنی ومفرطExtremiste لرك شدتلی اختلاللرله کنندینی تهدید ایستکارینی کورنیور .

عمومک خشنودسزلفی بوزندن هی یرده بویون آنارشینی ازاله ایتک ایچون مختلف مملکتلر ، خصوصیه اسپانیا وایتالیا دیشتاوورلرك اداره لری آلتنه کیرمه یه قادار وار دیلر .

* *

شرقه دخی وضعیت غیر واضح قالیور . ژاپونیا آرتق بسلامه مدهیک بر اهای فضل سنی جبراً آسریقاه قبول ایستیرمه یه دوشونیور . چین کنندینی تماماً خراب ایده جک اولان بیتن توکنن بر اختلال داخلی ایله پریشان؛ روسیه یه استناد ایده رک اجنبیلری کنندی مملکتندن صورت قطعیه ده طرد ایتک ایسته یور .

دنیاک بیوک بر قسمی قاریشقای ایچنه دلمش کورونورکن یالکنز آسریقا ، حرب عمومیدن استفاده ایدرک بتون قوملرك دوچار اولدقلری خرابی اسپانیدن کنندینی قورتارما یه موفق اولدی. دنیا ده کی آلتون موجودینک نصفندن زیاده سی اله کچدی؛ آوروپانک الک بیوک دولتلری کنندینه بورچاودر : اولنرك اوزدرنده دائماً تریزید وبعضاً پک اغیر برتفوق مالی اجرا ایدیر. بتون سوسیالیست تأثیرندن آزاده اولان عملیه سی دیگر مملکت عملیه سنه چوق فائق اجرترلر آلیور و آوروپا بورژوا صنفنک اکثری طرفندن غبطه ایدیلجک بدرجده ده مستریخانه بر حیات یاشایور .

* *

علمک ترقیسی وفکرلرك دکیشمه سی، مدنیت حاضره ایله انسانیتک، اوزون تاریخی مدتجه دوغوب بویودیکنی ونهایت اورتهدن غایب اولدیغنی کوردیکی دیگر بتون مدیترلی بری برندن آیریر. قوملر، نهایت بولان بر عالم ایله باشلایان بر عالم آراسنده بولونیورلر .

بو انتقال دوری سیاسی واجتماعی حیاتک بتون عناصری ایچنده بر طاقم قاریشقلرله مترافق در .

واقعا دنیاک مختلف ممالکی اوزرینه بر نظر آتیله جق اولسه نه کورولور؟ انکتره اجتماعی اختلافات ایله صارصامش و ایرلاندای غائب ایتدک صوکرکا قانادا و آوسترالیا کبی بر استقلال تامه دوغرو میل ایدن دومینیون لری ده غائب ایتک تهلک سینه معروض. اسکی آسیا بازارلرینک قاپاناماسی اونوقتیه پک مترق اولان فابریقالرنده آرتق ایش بولامیان بر بقی میلیون عملیه ی بسلامه یه مجبور ایدییور .

استیلا ایتک ایسته دیک قوملرك اتفاقنه مغلوب اولان آلمانیا، آوروپا صلحی ایچون بر تهلک حالنده قالیور . آوستریایی و آلمانقله شهرت آلمش جنوبی تیرول وباخصوص یوکسک سیله زبانی الحاق ایتیه دوشونمکده. نیم وحشته دوشمش فقط صورت مدهشده مسلح روسیه ، لهستانی ومحاربده غائب ایستیک ولایتلری تکرار استرداد املنده. برروپاغاندا احتیاجی بتون قوملری کاملاً یکی دینه صوفاق امیدیه شرق غرب علیه بنده قالدیرمائی تجربه یه سوق استدی .

نفوس فضل لغندن صقیلان ایتالیا، مستملکات ایسته یور وبالقالرده تفوق ومحرسفیدک سواحل جنوبیه سنده سیاسی فائیت نفوذ ادعاسنده .

* *

بین الملل اقتصادی شرکتلر - صوگ زمانلرده فرانسه ایله
آلمانیا و دیگر مختلف مملکتلر آراسنده بعض مواد اخراجاتی
- و باخصوص چلیک استحصالاتی تنظیم ایچون تشکیل اولنان کی-
صلحک محافظه سی ایچون قونفرملرده زحمتله یاپیلان حکم اصولی
وترک تسلیحات، و اتفاق لوائیخنک جمله سندن زیاده فائده لیدر.
بوکی شرکتلر، روما ایله قارطاجه نك بربرینه رقیب
اولدقلری ادوار بهیده دن بری محارباتک عوامل مکرر دسندن
اولان تجاری و صناعی رقابتلرک اورتادن قاقماسنی ده انتاج
ایده جکدر. اخیراً آسریقادول متحده سی رئیس «قولری محاربه یه
آنان آوروپانک حال اقتصادیسیدر» دیوردی .

برده چوق زماندنبری بو دعوائی مدافعه ایله استقبالك
مورخلری ایچون، جهان حرنک احتمال، انکتره ایله آلمانیا
آراسنده اقوام سائرمنک ده عارضی اوله رق قاریشمش بولوندینی
برحرب اقتصادی کی تنقی اولنه جنفی ادعا ایتم .

**

اقوامک بربرینی محو ایتمکدن زیاده یکدیگرینه معاونت
ایتمکده دها زیاده منفعلاری اولدیفنی سوله مک عقل نقطه نظرندن
قولایدیر . مع التأسف محاکمه، اقوامک حیات سیاسی سنده پک
ضعیف بررول اوینار. اخیراً اوروپا دول معظمه سنک اجانب
حقده چینده کوسترینل شدایده فارشی نك بر جبه تشکیل
خصوصنده اکلاشاغه مقتدر اولاماملریلده ثابت اولشدر .
تأثیرات عقلیه نك وظیفه سی صوگ ده موقراتیک تکاملک
اوصاف مجزه سندن اولان معشری قولرک تفوقندن بری تناقص
ایتمشدر .

معشری قولرکوردردر وعقل اونر اوزهرینه آنیجاق برسلیک
مجراسی اوزرینه یاپدینی تأثیردن زیاده تأثیر ایتز . مستقبلا
حربرلر عوامک حدتارینک فوراندن دوغاجق و دیپلوماتلر
طرفندن زحمتله میدانه کتیریلن بتون مقاوله لری بر لحظه
سیلوب سپوره جکدر ؛ ناصله ۱۸۷۰ محاربه سی ساده جه
برتاغرافک تحریفندن دولای جمهورک فوران حدتندن تولد
ایتمشدر .

برده مستقبل محارباتک اکتسلرک لیلری سوسیالیست مذهبک
مهرشلری طرفندن تحریک ایدیلن خلق اختلافلرندن متولد
داخلی محاربه لر اوله جقدر .

**

تامایله طوغری اوله رق دنیلور، که اداره حکومت
ایتمک قبل الوقوع کورمکدر ؛ لکن بیوک وقایی انتاج ایدن
اسبابک مغلق قاریشقلنده بونی ناصل آکلامای ؟ مشکلات
مهیدر ، چونکه سیاستده پک اوفاق اسباب پک بیوک تأثیر
یاپاییلر . نصلکه وقیله عربستانده محمول بر آدمک تصوراتی،
اولا یکی بر مذهبله برابر واسع برحکومتک تأسیسنه و اونک
اوزاق دن نتایجی اوله رق آوروپای شرقک اوستنه آنان اهل
صلیب منازعانه سبیت ویرمشدر .

زمان حاضرک بیوک تهلیکلرندن بری - مدنیتلرک بقاسنی
تهدید ابتدیی ایچون احتمال اک بیوک - وسائط تخریبیه جهتمده
حصوله کنن ترقیاتدن نشأت ایدور . فنک کشفیات طریق تکاملده
عقل و فراستی تعقیب ایتمش اولان حسیاتک اسرینه اوقدر
قدرتلی تخریب اصوللری وضع ایتمشدر، که برقاچ ساعت طرفنده
بیوک سرمایه لر محو اوله بیلیر . بوله برتهلیکی شمدی یه قدر
دنیا بیلمه شمدی .

**

قورقولان بوحالك اوکی آلاماق امیدیه معروف دولت
رجالی برجیت اقوام تأسیس ایتمیلرکه اوراده ملتک ممثلری
حکم اصولی واسطه سیله مستقر بر صلح وضع ایتمک چالیشورلر.
هنوز بونا موقی اولامادیلر، اولرک مباحثه لری باخصوص
انسانلرک اکثریا اختلاف منافع دن زیاده اختلاف حسیات ایله
آیرلش اولدقلرینی اثبات ایتمی .

برده بوصورته دواملی برصلح تأسیسی تشبث یکی دکدر.
بیوک مجادلات دورلرندن صوگرا ، حرب دن پنتاب دوشن
مملکتلر ، دائما صلحک اداه سنی تأمینه صالح اصوللر آرادیلر.
نا بولیونک یکری سنه سورهن محاربه لرندن صوگرا حقیقی
جمعیت اقوام اولان و بانه قونفرمه سی دخی دور شقاقه ختام ویرمک
امید ایدوردی .

بوقبل تشبثاتک کافه سی مقررات صلحیه نك حلندن عاجز
اولدینی برطاق مشکلات ظاهر ایتمکده مؤثردرلر . بوکون حقیقه
تسلیم اولونمشدرکه اگر جمعیت اقوام ایتالیانک وحدتی تأسیس
ایتمیکی صیراده موجود بولونمش اولسه بدی بو وحدتک قوه دن
فعاله چیقماسی غیر قابل اولوردی . ایتالیانک اووقت متشکل
اولدینی اوفاجق دولتلرک هر بری جمعیت اقوامه مراجعت و جمعیت ده
اونلری حایه و بناء علیه آرانیلان بو برلنکک حصوله ضمانت
ایچون اعمال نفوذ ایده جک ایدی .

بروقت معینده دنیانک وضعیتی ابدیلشدرمکی ادعا ایدن
بومؤسسات حقوقیه نك کانه سنک غیر قابل انکار بر فائده موقبله لری
واردر ، لکن تأثیرلری دائمی دکدر. حیاتک تکاملی استقرار
ایدیه مدییکی کی اقوامی ده مستفید قیله ق آرتق قابل دکدر .

**

صلحک تأسیسی ایچون جمعیت اقوام طرفندن صرف ایدیلن
مساعینک باندنه دیپلوماتلرده آبرجه اسکی اتفاق اصولریله بونی
تثبیت ایتمک چالیشورلر . اسکی ویا یکی تاریخ، مع التأسف ،
معاهداتک ایکی عاقد طرفک منافعی ایله قابل تألیف اولمادینی آندن
اعتباراً تأثیرسنر قالدقلرینی کوستریر . صوگ حربده ایتالیانک
منفعتی موضوع بحث اولنجه تعهداتی خلافتنه جرمان متفی عابنه
دوغمکده تردد ایتمدییکی بونی برکره دها کوستردی .

زمانلرده انقذلرک مؤثر اساساتی بالکن اقتصادی منافعک
اشتراکنده بولونور . فرانسه ایله آلمانیاک مقارنتی ایشته
بویه اشتراک منافعدن ایلری کلشدر .

و بعض اعتقادات سیاسیه تک هویتی آنحق شیمدی ایجه کلاشلمه باشلايور . اولر آکلاشیلادی مدتیجه سوسیالیزم وقومونیزم کی یکی بعض اعتقادات سیاسیه تک سرعت انتشاری ایضاح ایتک ممکن اولیوردی . سوسیالیزم وقومونیزم جمعیتلرک طبقات سفلیه سنی اشغال ایتدکن صکرا شیمدی سرائت ذهنیه مه قانیزماسی واسطه سیله یوکسک عنصرلره اوزانیورلر . بهوده یره عقلیون rationalistes یکی عقیده لک ضعیف قیمتلری وبونلرک غرب مدنیتلری تخریب ایله تهدید ایتدکارنی کوستریور . منطق عقلی دائما منطق سری اوزرنه نافذ دکلدر . سیاستی وتاریخی اکلامق ایچون اونق بیلک لازمدر .

* *

اختلالی سوسیالیزمک اسباب موفقی آراسنده ، برده فضله قاریشیک کورین مدنیتلرک یرینه ده سادده و ذهنی کفایتلرک ایلده ده زیاده حائر مناسبت تشکیلات اقامه ایتک کی غیر شموری بر احتیاجی ذکر ایتک لازمدر . بویه یکدیگر یله مناسبتی بولونان تحولاته حیات اقوامده اکثریتله تصادف اولونور . ناصلسکه غول قطعه سنده روما مدنیتی تخریب ایدن باربار جماعتلری بو مدنیتک کندیلرچون پک فضله عالمانه تشکیلاتی بالاخره قرون وسطانک بیک سنه لک مساعیسه یلواش یلواش ایتک ایدیلن تکامل صورتلرنه چویرمشلدر .

* *

دنیا تک انکشاف حاضرنده حقایق فنیه تک پک مهم بررول اوینادینی آشکاردر ؛ لیکن بونلر ، اقوامک شرائط موجودیتی تبدیل ایتکله برابر ماضینک یاراتدینی پسقولوجیائی اساسلری دیکشدره مزلر .

زمانه تک سیاسی واهمه لرندن بری ده بر قومک طبیعتنک مشق اولدیفی اجدادی تأثیر ایدن تماماً قورنوله یله چکنی ظن ایتکدر . اختلال آدملری ، ماضی ایله مناسبتلرنی تماماً قطع ایتدکارنی کوستره چک یکی بر تقویم احداث ایتک ایستدکاری وقت بو واهمه تک قوربانی اولدیلر . بوکونده جمعیتلری ، اراده ضربه لرله ایستدکاری کی تحویل ایدیه یله چکارنی تحیل ایدن سیاسی مفرط فرقه لر دخی عینی واهمه تک قوربانی اولدیلر . اونوتویورلر ، که انسان هیچ بر وقت کندی کندیسندن چیقماز ، ماضینک اوخلودر ، وتولیده کتیردیگی یرانه پک آز برشی علاوه ایدر . بر لحظه کندینه مختلف سیاسی ترکیب لری اولنه ییلر . لیکن بونارحق اداره ایدیه چکلی ذهنیتلرک ، جدلرینک جوهر روحیلرله مطابقی حائر اولق شرطیه دوام ایدیه ییلرلر . ظاهرده یکی کورون مؤسسات علی الاکثر ، کچمش مؤسساتدن اشتقاق ایدر . ناصلسکه فدل تخمدن چقار - بونک یچوندر که حیات سانه لرله استقرار بولان اقوامک تاریخی بعضاً ظاهری قاریشیلرله مالی اولماسنه رغماً بوبوک بردائیت اراشه ایدر .

* *

اقوامک شیمدیکی ترابطی ، یکدیگرینه باغلیلی interdependence ی ایلده پک کوچک قومشو دولتر آراسنده کی اک اوافق رقابت بیلده عمومی بر نفاق وودی اوله ییلر . صوکر حرب بوکابرمتالدر .

*

کهنات ادعاسنده بولنفسزین دنیا تک انکشاف قریبته تأثیر ایدیه چک باشواجه عواملی هیچ اولازسه میدان صراحته قویق قابلدور . اقوامک موجودیت مادیه لرینی دیکشدرین کشفیات علمیه تک یاننده تأثیری هرکون آرتان یکی ادراکات سیاسیه دوغمشدر . بونلرک اک مهیجلی آراسنده شایان ذکر اولانلری :

۱ ، اقوامک اقتصادی ترابطی interdependence ؛ ۲ - معشری قوتلرک اجرا ایتدیکی نفوذ حاکمانه ؛ ۳ - هر جمعیتک سندیق دینلن کوچوک اصناف زمهره لرینه انقاسی یعنی ، کیتدکچ ده زیاده عاجز اولان بیوک دولتر آراسنده کوچوک دول حاکمه تشکیلی ؛ ۴ - انسانلرک اکثریتنک شرائط موجودیتی تحویل ایدن تکامل صنای ؛ ۵ - سوسیالیست فکرلرینک ترقیلری .

*

موضوع بحث اولان عصری تکاملک عوامل مختلفه سی آراسنده اک مهملرندن بری سندیقالیزمدر . اولک تأثیری آلتنده جمعیتلر عمومک منافعه کاملاً مخالف اوله رق بالکنز کندی منفعتلرنی دوشونهرک اوافق زمهره لره انقسامه میل ایدرلر . بوسندیقارلرک قدرتی پک عظیم اولمشدر . صوکر زمانلرده عمومی عره وی موجب اوله رق آزالسون انکترده انتظام اداره یی اساسندن اخلا ایدیه چکدی . معدنچیلر سندیقاسی طرفندن احرا ایدیلن غره وک موجب اولدینی ضرر بیوک بر محاربه مصرفه معادل تخمین ایدلشدی .

*

سندیقالیزمی تشکیل ایدن اصناف جمعیتلری منافع برایی ایله سوسیالیزم بربریته قاریشدرلرملدور . سوسیالیزم تمبشانتک عمومی اداره سنی «قوپوراسیون» دکل دولته تودیع ایدر . سوسیالیزم عینی زمانه سیاسی ودینی برحرکتدر ؛ قوتی مسلک تک قواعدندن دکل کندینه خدمتی کورده عناصر سرره دن چکر .

سوسیالیزمک موفقی ، تاریخک اک قدیم ادوارندن معاصر وقتلره قدر ، انسانلرک کتلیلری اداره ایتک وفکرلرنه استقامت ویرمک یچون آلهلردن اصلا کچمه دکلیلرنبی اثباته مدار اولور . بوسری احتیاج آچلق و سوکی قدر غیر قابل رد کورولیور . دنیای صورت دائمه ده تکامله مجبور ایدن قانون مشترک اطاعتله اسکی الهلرده تبدیل شکل ایتدیلر . اسکی «پانته ئون» شخصی الهلری کیتدکچ عقاید واسول شکانده قوی غیر شخصی به انقلابه میل کوستریورلر . بو عقاید و اصولک حائر اولدقلری قدرت ساحرانه و قبیله الهلره اسناد اولونانک چمنسندر . بو شخصی الهلرک قوای غیر شخصی به تحوی و اعتقادات دینی

پسیقولوژیك دائره صلاحیتی داخلنده در. شیمدی راس کارده بولنانلر ایچون بو عالم پک لازم اولمشدر. اونک قانونلردن استفاده ایدهرک آمریقالیلر اراضیلرینده اسکی دنیایی دهشتلی تهدید ایدن صنوف مجادله سی مسئله سنی حل ایتکه موفق اولدیلر. پسیقولوژیك بعض قانونلرینک قوتنی لایقیله طایفه لری ایچون بیوک امپراطورقلر رؤسای اخیراً آوروپای خرابیت و پریشانلی کردانه غرق ایتشلردو (آروپا) که هنوز بوندن کندیسینی قورناراما نشدر.

ترجمه : ا. ع. غالب شاه

عصری بیوک مسائلک اکثریسی بالکن پسیقولوژیامعرفتیه تفسیر اولنه بیلر. پسیقولوژیانک فائده سی هنوز ای طانماشدر. علوم سیاسیة مکتبند موجود یوزلرجه کرسی آراسنده پسیقولوژی تطبیقاته تخصیص اولومش بر دانه بولمیدیغنی وقتیه نظر دفته عرض ایتش ایدم. شبهه سز بو علم ابتدائیدر. مع هذا اقوام وافراد اوزرینه تأثیر ایدن وسائلی کشف ایتک ایچون اوکا مراجعت ایتک اقتضا ایدر. اوپر چوق حادثات سیاسیة وعسکریة واجتماعیه نک تفسیرینه مساعددر. سوسیالیزمک اسباب ترقیسی، عوامک اراداتک رتجاجلری، اعتقادک سری رولی؛ بالذات امور مالیة

اقدام واحمد جودت بك

یکرمی اوچ سنه دنبری (اجتهاد) ی یاشانان ده بومعنوی عشق اولمشدر. (آنقره) ده نمونه خسته خانه سنده داخلیه متخصصی صلاحی یکه رونتکن متخصصی فیضی بکلرک معاینه لری قلمک فضلہ بیومش اولدیغنی بولک فضلہ اشتغال زهیندن منبعث بولوندیغنی میدانہ قویدی و آرتق تعب دماغی بی موجب اشتغالدن چکینمه نک بنم ایچون بر ضرورت حیاتیة اولدیغنی کوستردی. بولره و نتیجه نک مهلک اولماسنی بیلیمه ره رغما فارغ اولامیورم. احمد جودت بک مطلقاً داهـا قریب بر تهدید صحی آلتنه دوشمش دیمکدر. بر وداعنامه چاشنیسی ویرن مقاله سنده استادانه کوروشلر وفارایشلر واردر. شوسـطـرلری نفوذ نظری بی کوسترمه یه کافیدر.

هم مملکتده بر شی یوقدی، هم ده بیلیمه بن برشی بیلدیرلرله بیلیر کی طورانیر ایدک. هله اقتصادیات نه قدر مجهول ایدی و مجهولدر. حالا اسکیمش شیلری قبول ایدیوروز. مثلاً میراندن یوکسک و برکی آلتی تزايد نفوسه مانع ایکن بز بونی مملکتیمزه آلدق. ایتالیا نک دوچه سی موسولینی، منور بر آدم اولدیغنی ایچون میراث ویرکیسنی قلدر یوردی. ینه بز یکانه منبع ثروتیز اولان زراعت ایچون بودجه یه طوطی طوطی اوچ میلیون لیراقویا. رکن موسولینی نک ایتلیاسی زراعتیه زم پاره مزله بردن ایکی یوز میلیون لیرا صرف ایده جک بر قونسورسیوم تشکیل ایتدی.

اقدامک بو کونکی باش مقاله سی اوزدرمده بر ماتم تأثیری یابدی.

احمد جودت بک بومقاله سنده اون بش قانون نانیدن صوکره (اقدام) دن آریلاجنی خبرینی ویریور. جودت بک (اقدام) دن آریلامی (اقدام) نک (اقدام) دن آریلامی در. اقدامک قورولدیغنی زمانی خاطر لایورم. بز مکتب طبیه نک صوکره صنفنده ایدک. (اقدام) عامی مقاله لر نشر ایدن یکانه یومی غزته ایدی. (اقدام) بو شعارتی محافظه ایدهرک بومملکتیه چوق خداتلر ایتدی. وقتیه بعضی یومی غزته لرک دوشمش اولدیغنی دلقائوق درکسینه اصلاً اینمده دی. (اقدام) ی کیمه ویا کیماره ترک ایتدیکنی بیلیمورم. فقط هیچ بر کیمسه احمد جودت بک یوقلغنی حس ایتدیرمه یه قادر اولاماز فکرنده ایم. وطنمیزک اقتصادی، زراعی؛ مالی اجتماعی احتیاجاتنه بیوک بر وقوفله یازیلش باش مقاله لری طولانسه اولیای امور ایچول مطالعه سی چوق فائده لی وحق الزم بر کتاب وجوده کایر. یومی غزته لرک شو صحنی واردر، که عمرلری برکوندر؛ حالوکه مجموعه لر هله کنابلر هیچ بویله دکلدر. بولرک سینه سینه تودیع اولونان فکرلر چوق یاشار ودها چوق حکمران اولور. اقدامک احمد جودت بکدن آریلامی هر معناسیله ماتم انکیزدر. بو قدار مدت برابر یاشادیغنی اقدامدن او آغلایوق آریلایوردر.